

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITERÄRA INTRESSEN.

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

1889.

SJUNDE HÄFTET.

INNEHÅLL:

Olive Schreiner. Tre drömmar i öknen.

Ellen Fries. Om kvinnokongresserna i Paris sommaren 1889. II.

Per Trygg. Opportunitets betraktelser. II. Våga vara dig själf.

Esaias Tegnér. Bref från början af 1800-talet.

L. N. Bokanmälan. Emil Selmer. Fra Nutiden. Fahlcrantz & C:o Universalbibliotek.

Kvinnan som trädgårdsmästare.

A. K—dt. Caroline Biggs och Elisabeth Nyström.

Fredrika-Bremer-Förbundets meddelanden:

Stipendiefonden

Fredrika-Bremer-Förbundet och svenska tjänsteflickors utvandring till Danmark.

Sjuksköterskor.

Hvarjehanda i kvinnofrågan.

Pris pr årgång: $\left\{ \begin{array}{l} \text{För Förbundets medlemmar} \text{ kr. } 2,50. \\ \text{För icke medlemmar} \text{ „ } 4,00. \end{array} \right.$

Om sedlighetsfrågans ståndpunkt

i de Skandinaviska länderna

under år 1888

af

Esselde.

Innehåll:

Frågans behandling inom det praktiska området:

- Norge:** Föreningsarbetet under medverkan af prester och läkare. Myndigheternas ingripande. Reglementeringssystemet upphäfdt och de hygieniska åtgärderna ställda under hälsovårdsnämndens kontroll.
- Finland:** Kvinnoföreningens petition till biskop Alopæus om reglementeringssystemets afskaffande. Motion vid riksdagen på grund häraf. Finska läkaresällskapets och Dr. Rosina Heikels uttalanden, m. m.
- Danmark:** Petitioner och federationsmöten. Yngre läkares anslutning till saken. Motion i Folketinget af seminarieföreståndaren Tang om reglementeringssystemets upphäfvande samt om skärpt bestraffning af brott mot sedelagen m. m.
- Sverige:** Lektor P. Waldenströms interpellation i 2:dra kammaren rörande reglementeringssystemets olaglighet. Uttalanden vid offentliga möten. Sedlighetsfrågan inför kyrkomötet, framställd af hofrättsrådet Widström och landshöfding Treffenberg, samt enhälligt besvarad med yrkande på reform af reglementet.

Sedlighetsfrågan inom literaturen 1888.

Lektor Personne: *Om ungdomens sedliga uppfostran.*

Klaveness: *Om befrielsen fra den første ungdoms usædelighed.*

Björnstjerne Björnson: *Engifte och månggifte.*

Professor Seved Ribbing: *Om den sexuela hygienen och några af dess etiska konsekvenser.*

Ofvannämnda skrift utdelas gratis till prenumeranter å Dagny för 1888. De hvilka prenumererat genom posten, behagade rekvirera skriften direkt genom Fredrika- Brömer- Förbundets byrå 5 Malmorgsgatan Stockholm.

Till Fredrika- Brömer- Förbundets komité för granskning af barn- och ungdoms- literatur hafva herrar förläggare insändt:

- Alb. Bonnier:** *C. Blink*, Svante Nilsson Sture och hans samtida; *F. H. Burnett*, Vackra flickan från Amerika; *Lekkamraten* h. 1—4.
- A. Johnson:** Hobart Paschas lif och bedrifter under engelsk och turkisk örlogsflagg, berättade af honom själf.
- O. L. Lamm:** *M. Erman*. På livets tröskel; *J. C. v. Hofsten*, Nya svenska barnbiblioteket, 2:dra saml; *M. Hultberg*, Lilla Lisa; *A. St. Johnston*, Äfventyr i Australien under jagt efter guld; *W. H. G. Kingston*, Richard Pengelbys äfventyr vid sydpolen; *J. R. Spilhammar*, Fosterländska minnen; Tusen och en dag, persiska sagor för ungdom.

Tre drömmar i öknen.

af Olive Schreiner.

Jag reste öfver Afrikas slätter och solen brände. Då band jag min häst under ett mimosaträd, tog sadeln från hans rygg och släppte honom att söka sin föda bland halfvissna buskar. Och till höger och venster rundt om fans blott den bruna jorden. Och jag satte mig att hvila under trädet, ty hettan var tryckande och rundt kring horisonten skälfdde luften. Och efter en stund föll öfver mig en tung dvala, och jag lutade mitt hufvud emot sadeln och somnade. Och under denna min sömn hade jag en märklig dröm.

Mig tycktes jag stod vid randen af en vidsträckt öken, der sanden allestädes yrde kring. Och mig tycktes, jag såg två stora varelser, liknande öknens lastdjur och den ena låg på sanden med utsträckt hals och den andra stod bredvid. Och jag såg forskande på den som låg på marken, ty en tung börda fans på dess rygg och sanden låg så tätt rundtom, att den tycktes hafva samlat sig der under sekler.

Och jag betraktade allt detta noga. Då märkte jag att någon stod vid min sida. Och jag sporde: "Hvem är denna väldiga varelse, som ligger der utsträckt på sanden?"

Och han svarade: "Det är kvinnan, hon som bär människor under sitt hjärta."

Och jag sade: "Hvarför ligger hon der orörlig med sanden packad omkring sig?"

Och han svarade: "Lyssna till mitt tal. I århundraden har hon legat der och stormvinden har gått fram öfver henne. Den äldsta lefvande människa har aldrig sett henne röra sig; den allra äldsta bok berättar att hon låg som hon ligger nu med sanden omkring sig. Märk dock! Längre tillbaka än den tid hvarom den äldsta bok förtäljer, hvilken de äldsta minnesmärken uppenbara, i stenskriftens språk, på den brända lerans uråldriga skärfvor finnas spåren af hennes fotsteg; sida vid sida med hans som nu står bredvid henne kunna de skönjas. Och man förstår att hon som nu ligger der, en gång jämte honom i frihet vandrade öfver klipporna.

Och jag sade: "Hvarför ligger hon nu så?"

Och han sade: "Jag tror att för länge, länge sedan blef hon bunden under muskelkraftens herravälde. Hon böjde sig

för att gifva di åt sina små, och då syntes hennes rygg bred nog att bära förtryckets börda, hvilken fastgjordes med den oundvikliga nödvändighetens band."

Och jag blickade in i hennes ögon och såg der århundradens förfärande tålmod; marken var våt af hennes tårar och hennes andedrägt kväfdes af sanden.

Och jag sade: "Har hon någonsin försökt att röra sig?"

Och han sade: "Stundom har det ryckt i en lem. Men hon är klok; hon vet att med sin börda, kan hon icke resa sig."

Och jag sade: "Han, som står bredvid henne, hvarför öfvergifver han henne icke och går sin väg?"

Och han sade: "Han kan icke, — se!"

Och jag såg ett bredt band, som låg utåt marken från den ena till den andra, och som band dem samman.

Han sade: "Så länge hon ligger der, måste han stå kvar med henne i öknen."

Och jag sade: "Vet han hvarför hon icke kan röra sig?"

Och han sade: Nej."

Och jag hörde ett ljud som om något brustit, och jag såg att bandet som fäst at bördan vid hennes rygg hade gått itu, och att bördan rullat ned till marken.

Och jag sade: "Hvad betyder detta?"

Och han sade: "Muskelkraftens herravälde är förgånget. Nervkraftens välde har dräpt det med den knif det håller i sin hand; tyst och osynligt har det funnit sin väg fram till kvinnan, och de mekaniska uppfinningarnas knif har afskurit hennes bördas band. Den oundvikliga nödvändigheten fins icke mer. Nu kan hon resa sig."

Och jag såg att hon ännu låg orörlig på sanden med öppna ögon och utsträckt hals. Och hon tycktes spejande skåda bort till den fjärran ökenranden efter något, som aldrig kom. Och jag undrade om hon sof eller var vaken. Men plötsligt skälfde hennes kropp och en ljusglimt lyste i hennes ögon så som en solstråle lyser i ett mörkt rum.

Jag sade: "Hvad är detta?"

Han hviskade: Stilla! en tanke har vaknat inom henne. "Skulle jag kunna resa mig?"

Och hon lyfte sitt hufvud från sanden, och jag såg urhållningen, hvori hennes hals så länge hade hvilat. Och hon blickade ned mot jorden och upp mot himlen och äfven till honom som stod vid hennes sida. Men han vände sig bort ifrån henne.

Och jag såg åter hennes kropp skälva och hon tryckte sina knän mot jorden och ådrorna svälde. Och jag utropade: "Nu reser hon sig!"

Men hennes bröst flämtade, och hon blef liggande der hon låg.

Men sitt hufvud höll hon upprätt; hon böjde det icke mer. Och han bredvid mig sade: "Hon är mycket svag. Se hennes ben hafva domnat under den långa tiden."

Och jag såg henne kämpa så att svetten perlade fram.

Och jag sade: "Förvisso, han som står vid hennes sida hjälper henne nog."

Och han svarade: "Han kan icke hjälpa henne; *hon måste hjälpa sig själf*. Må hon kämpa till dess hon blir stark."

Och jag utropade: "Men åtminstone bör han icke hindra henne! Se, han flyttar sig längre ifrån henne och bandet emellan dem spännes och trycker henne ned."

Och han svarade: "Han förstår icke bättre. När hon rör på sig rycker det i bandet och det gör honom illa och då flyttar han sig längre ifrån henne. Den dag varder kommande, då han skall förstå och fatta hvad hon gör. Har hon en gång förmått att komma upp på knä, så skall han stå henne nära och i medkänsla skola deras ögon mötas."

Och hon böjde sitt hufvud och svetten droppade ned. Och så reste hon sig en tum från jorden men sjönk tillbaka igen.

Och jag utropade: "Ack, hon är för svag! hon kan icke gå! De långa åren hafva röfvat all hennes styrka. Skall hon aldrig komma upp?"

Och han svarade mig: "Se strålen i hennes öga!"

Och sakta, bäfvande reste gestalten sig upp på knä.

Jag vaknade. Österut och vesterut sträckte sig den ofruktbara jorden med sina förtorkade backar. Myrorna sprungo fram och åter på den röda sanden, och det var brännande hett. Genom trädets glesa bladverk såg jag upp till den blåa himlen öfver mitt hufvud. Och jag somnade åter in stödd mot sadeln. Och i den brännande hettan drömde jag ånyo.

Jag såg en öken och ur öknen såg jag en kvinna träda ut. Och hon kom till en mörk flod, hvars strand var hög och

brant. Der möttes hon af en gammal man med långt hvitt skägg, han bar i sin hand en knutig staf på hvilken stod skrifvet: "Förnuft." Och då han sporde hvad hon önskade, svarade hon: "Jag är kvinnan, och jag söker efter frihetens land."

Han sade: "Det ligger framför dig."

Hon svarade: "Jag ser intet framför mig utom en mörk brusande ström med höga, branta stränder, och här och der inskränningar fulla af djup sand."

"Och der bortom?"

"Jag ser intet; någongång när jag skuggar ögonen med handen, tycker jag mig på andra stranden kunna urskilja träd och kullar, på hvilka solen skiner."

Han sade: "Det är frihetens land."

Hon frågade: "Hur skall jag komma dit?"

"Det fins blott en väg, en enda, ned för arbetets bankar, genom lidandets vatten. Någon annan väg gifves ej."

"Fins ingen bro?"

"Ingen."

"Är vattnet djupt?"

"Det är djupt."

"Är botten slipprig?"

"Den är så. Din fot slinter lätt, och du går förlorad."

"Hafva många redan kommit öfver?"

"Några hafva försökt!"

"Fins ingen stig utför detta branta djup?"

"Stigen är ännu icke trampad."

Hon skuggade med handen för sina ögon; och så sade hon: "jag skall gå."

Han sade: "du måste lägga af de kläder, som du har burit i öknen; de draga den som bär dem under vattnet."

Med glädje afkastade hon den mantel hon bar af gamla fördomar; den var nött och full af hål. Från midjan löste hon gördeln, som hon i lång tid skattat så högt, och mal flög upp derifrån i svärmar. Och han sade: "Tag beroendets skor af dina fötter."

Då stod hon afhöljd, med blott en hvit tätt åtsittande klädnad.

Han sade: "Denna dräkt kan du behålla och bära i frihetens land. Den skall hålla dig uppe i vattnet, *ty den sjunker aldrig.*" Jag såg att på dess framsida stod skrifvet ordet:

Sanning; och den var hvit och utan fläck, ty de andra kläderna hade öfvertäckt den.

Han sade: "Tag denna förnufts staf och håll den fast. Om den glider ur din hand är du förlorad. Känn dig för, och der stafven finner botten, sätt der din fot."

"Jag är beredd; låt mig gå."

"Nej, stanna! hvad är det du bär i barmen?"

Hon teg?

Han sade: "Öppna och låt mig se."

Hon öppnade och vid hennes bröst låg en liten varelse, som der sökte näring. Han tryckte sitt ljuslockiga hufvud och sina knän emot henne, och hans händer grepo fast i hennes bröst.

Han sade: "Hvems är han och hvad gör han här?"

Kvinnan svarade: "Se hans små vingar!"

Han sade: "Lägg honom ifrån dig."

Men hon tvekade. "Jag kan bära honom så här, — med den ena armen och med den andra kan jag bana mig väg genom vattnet."

Han sade: "Lägg honom på marken. När du kommer ned i vattnet, så glömm du din väg och tänker blott på honom." Och han tillade: "Lägg honom ned, han kommer icke att dö. När han finner att du öfvergifver honom, skall han slå ut sina vingar och flyga. Han skall vara i frihetens land före dig. Kärlekens händer skola utsträckas dem till mötes, som uppnå frihetens land. Då skall han vara en man, icke ett barn. Vid ditt bröst kan han icke fostras; släpp honom att han må växa sig stor."

Hon lösgjorde honom från barmen, och han bet henne så att blodet rann; men hon lade ned honom på marken, höljde sitt sår och strök smekande öfver hans vingar. Jag såg håret vid hennes tinningar blifva hvitt som snö, och med ens hade hon från ung blifvit gammal.

Och hon stod långt borta vid flodstranden och sade: "Hvarför skall jag söka detta fjärran land, som ingen ännu har hunnit. *Jag är ju allena, ack! så allena!*"

Men den gamle vise sade till henne: "Var tyst! hvad hör du?"

Hon lyssnade ifrigt och svarade: "Jag hör ljudet af många fötter, tusen sinom tusen och åter tusen gånger tusen, och de nalkas hitåt."

"Dessa äro de som skola komma efter dig. Gå förut och bana en stig till vattnets brädd! Der hvarest du nu står skall marken trampas af tiotusen gånger tiotusen fötter." Och han tillade: "Har du sett hur gräshopporna gå öfver en ström? Först kommer en ned till stranden och sköljes bort, så kommer en annan och så ännu en, och ännu en till dess slutligen af deras hopade kroppar en bro slås öfver vattnet och vägen är fri."

"Men af dem som komma först blifva många bortförda och deras spår finnas icke mer; icke ens deras kroppar äro med att bilda bron!"

Han sade: "Och om de också sopas bort utan att *någon* kan finna deras spår — hvad mer?"

"Hvad mer?"

"De trampade ändock upp stigen till flodens strand."

Hon sade sakta: "De trampade upp stigen till flodens strand." — Och hon frågade: "Hvem skall gå fram öfver den bro som slagits af våra kroppar?"

Han svarade: "*Hela mänskligheten.*"

Då grep kvinnan fast om stafven, och jag såg henne gå nedåt den mörka branten till floden.

Och jag vaknade; rundt om mig såg jag aftonrodnadens gyllne sken, och den sjunkande solen lyste på buskarnas taggiga grenar. Min häst betade lugnt i närheten. Jag vände mig på sidan och såg hur myrorna i tusental sprungo öfver den röda sanden. Jag tänkte fortsätta min väg, ty aftonen hade blifvit svalare, men mitt hufvud förtyngdes åter af sömnen.

Och jag drömde en dröm.

I drömmen såg jag ett land, och på dess höjder gingo frimodigt kvinnor och män hand i hand. Och de blickade med stark tillit in i hvarandras ögon och fruktade intet.

Och jag såg äfven kvinnorna fatta hvarandras händer.

Och jag frågade honom vid min sida: "Hvilket land är detta?"

Och han svarade: "Detta är något af himlen".

Och jag frågade: "Hvar?"

Och han svarade: "På jorden."

Och jag sade: "När skall detta komma att ske?"

Och han svarade: "*I framtiden*".

Om kvinnokongresserna i Paris, sommaren 1889.

II.

(Forts. fr. föreg. häfte.)

Det torde vara bekant för de flesta af Dagnys läsare, att i Paris höllos denna sommar *två* kvinnokongresser, den *första* på föranstaltande af ett kotteri för kvinnosaken intresserade personer; den *andra* deremot var *officiel* och utgjorde en länk i den rad af kongresser, som den franska regeringen hade anordnat med anledning af världsutställningen. Alla försök till att förmå det kotteri, som anordnat första kongressen, att sluta sig till den andra, hade af flere skäl strandat. Det förnämsta torde varit, att regeringen ej ville upptaga på sitt program kvinnans politiska rösträtt, hvilken fråga just af nämnda kotteri anses såsom den allra viktigaste. Den första kongressen benämndes "Congrès du droit des femmes", den senare "Congrès des oeuvres et institutions féminines". Af denna benämning synes, att den officiella kongressen i sig innefattade alla områden för kvinnans verksamhet, att man på den ej blott skulle yrka på reformer utan äfven visa hvad man redan gjort. Kongresserna hade således olika omfattning.

Det var naturligtvis äfven en *olika fransk* publik i La Salle de Géographie, der den första kongressen sammanträdde, och i La Mairie de S:t Sulpice, der den officiella kongressen hade sitt säte. Den utländska publiken var ungefär den samma, dock var det engelska elementet talrikare vid den andra kongressen.

Det kotteri, som i Frankrike för kvinnans talan med största ifver är, som jag redan förut nämnt, ganska blandadt. Det såg man genast vid inträdet i salen. Åtskilliga fina, hyggliga damer af olika åldrar, de flesta utländskor, tjocka, målade fransyskor i de mest extravaganta toaletter, en och annan helt tarflig och hygglig bourgeoisie, till och med ett par i mössor, en och annan äldre, distinguerad herre samt åtskillige unge män af mer eller mindre själfväldig uppsyn. Först vändes våra blickar till M:le la présidente, hvilken sitter främst på tribunen och lika fitigt sköter klockan för att lugna det lifliga auditoriet som solfjädern för att få svalka i sommarhettan och måhända lugna sina egna upprörda känslor. Det är kongressens anordnerska, *M:lle Maria Deraïsmes*, en gråhårig, äldre dam med stark färg, vackra intelligenta drag och stora proportioner. Toaletten är utsökt, eller rättare toaletterna, ty hon undfångnar dagligen med nya, den ena mera "Wörthisk" än den andra. Det vill till, att man får veta, att hon är mycket rik, har hotel och equipage, man tycker ändå det är litet för mycket. Det är emellertid hon som egentligen består omkostnaderna

för kongressen och äfven på annat sätt understödjer det radikala kvinno-partiet. Vid hennes högra sida sitter *Léon Richer*, en äldre, nervös man, som i allo sett sina bästa dagar. Han är fortfarande redaktör för "Le droit des femmes", Frankrikes äldsta kvinnotidskrift, om jag ej misstager mig, och är en man som under åratal kämpat för kvinnosaken och derunder lidit smälek och hån. Man märker att det är en ärlig om ock fanatisk partigångare, eller rättare har varit, nu är han först och sist en vänlig gammal man, som vill alla väl, ej minst utländskorna, hvilka just ej alltid äro så väl uppburna af denna ultra franska publik. På estraden såg man också *M:lle Clémence Royer*, det första fruntimmer, som i Frankrike hållit vetenskapliga föreläsningar och dessutom berömd såsom öfversättarinna af Darwins arbeten. Hon var liten, mörk och mager, talade väl och lifligt, och såg anspråkslös ut emot så många andra, som inte borde haft några anspråk alls, men ändå uppträdde med höga later. Hon blef mycket intresserad, då hon fick höra att författaren af dessa rader var från Sverige och till på köpet utskickad af ett förbund, som var uppkalladt efter Fredrika Bremer, till hvilken hon sade sig stå i tacksamhetsskuld. Fredrika Bremer, sade hon, hade i Schweiz banat vägen för henne, då hon der uppträdde, och hennes böcker mindes hon med förtjusning. Bland andra fransyskor märka vi M:e Koppe, en mörkögd liflig liten fransyska, som synes lidit mycket och af lidandet förts till att blifva en hängifven vän af kvinnosaken, särskildt den fattiga kvinnans. M:e Christianie, en äldre, finare dam, som äfven tillhörde andra kongressen, och som var en bland de få fransyskor, hvilka kämpade för samskolor såsom det första steget för förbättrande af kvinnans ställning. M:lle de Priestly var en gammal hederlig fröken, såg alldeles ut som en svensk guvernant på trettio-talet. Hon hade egnat sitt lif åt de fångna kvinnorna. Det var mången sorglig lefnadssaga, som berättats henne, så inte var det underligt om hon kämpade för kvinnosaken. Om man åtminstone kunde få likställighet i fängelserna, yttrade hon. Och de missförhållanden, som hon talade om från Paris' kvinnofängelse, St. Lazare, de finnas äfven hos oss. Äfven i Sverige har inte kvinnan ens i fängelset samma förmåner som mannen! Men det är sådant, som de lyckliga kvinnorna ej veta om!

Det fans sålunda många allvarliga, älskvärda kvinnor bland alla dessa damer. Men der funnos också sådana, hos hvilka man hade svårt att finna annat än anspråk, och när dessa började tala om sina rättigheter, så kände man sig nästan frestad till opposition. Man såg på dem, huru märkvärdiga de ansågo sig vara. Men dessa stora tunga fregatter med fladdrande vimplar, friserade chevelurer, stora solfjädrar, blommor och band, dem presenterar jag ej för Dagnys läsare.

De kunde visst tala både länge och väl om kvinnan och hennes rättigheter, men ej föra deras ord fram kvinnosaken hvarken i Frankrike eller annorstädes. Tvärtom. Det var bara flärd och fåfänga. Eller kanhända fans det hos dem någonting, så att de under sunda, lyckliga förhållanden kunde hafva utbildats till nyttiga samhällsmedlemmar. Vi skola hoppas detta för att tro det bästa möjliga om den kvinliga naturen. Se t. ex. på M:e René Marcil. Hon skrifer ju inte illa. Och hvilket mod har hon ej och hvilken talförmåga! Hon afbryter talare, skriker med en oerbörd oförsagdhet högt öfver hela salen. Den ena germanska kvinnan kan väl hacka på den andra, men jag ville se den, som afbröte en af skapelsens herrar! Af den germanska blygsamheten finnes i dylika ögonblick intet spår hos den romanska kvinnan. Denna kan skrika och väsnas och ha de mest utmanande gester för att blifva observerad. Med sina utpreglade former och hväsande röst är en sådan uppenbarelse i hög grad vidrig, en kvinno-karrikatyr. Likväl måste man göra den reflexionen, att det finnes hos dessa kvinnor en kraft, som om den i tid förts in i en rätt strömfåra, kunde blifvit af stort gagn för samhället. Som det nu är, utgöra de kvinnosakens "enfants terribles". Hör bara på denna damen. Hon är för ombytes skull mager och blond, samt till hälften karlklädd, men samma andas barn som de andra. Hon fräser ut ettriga beskyllningar mot dem, som ha förmånen att få gå riktigt karlklädda och förklarar, att hon häre ger en herre en spark än hon tar honom i hand. Sedan hon utslungat sitt sista anatema, hoppar hon ned från estraden, tar några skutt öfver rottingstolarne och försvinner ur salen, följd af hvisslingar och applåder.

Att det i en världsstad skall finnas många besynnerliga människor, det är klart, och det var nog ej så lätt att på en enskildt kongress blifva af med detta tvetydiga element, ehuru väl det i allas ögon gjorde de många hyggliga och allvarliga kvinnorna stor skada. På den andra kongressen kunde det nog lättare gå för sig, därför att den var officiel och dessutom konservativ till sin anläggning. Men der åter hade man haft svårt få någon talrik publik. Många intelligent, intresserade fruar hade af sina män formligen förbjudits att anteckna sig för kongressen; biskopen af Paris hade uttryckt sitt ogillande och därför höllo sig de rättrogna borta. Den stora världen, den upplysta, liberala, kanske i många frågor enligt våra begrepp radikala, vågade ej vara med, ansåg företaget farligt, okvinligt, familjeomstörtande, och detta fastän man från programmet borttagit alla stötande frågor och satt den hedervärda *Jules Simon* till president. Den protestantiska världens damer hade dock talrikt infunnit sig och visade, att de förstodo

sig på en sund utveckling af kvinnofrågan. Dessa kände sig liksom litet förvånade öfver att vara på en kongress, så fjärran är det från franska vanor, men de voro intresserade, vakna och talade oftast väl, om man ock märkte, att det var första gången de offentligt uppträdde. Jag skulle kunna nämna M:e Puaux et M:e Seegfrid, maka och syster till den i Stockholm allmänt värderade pastor Puaux. Det var filantropiska frågor, som var föremål för deras liksom för de fleste föredrag under denna kongress. M:e Koechlin-Schwartz, presidenten i den stora föreningen för sjukvård i fält: "L'Union des femmes de France", en vacker, hvithårig äldre dame, M:e Bogelot, en liten liflig energisk kvinna, som sköter ett hem för frigifna fångar, m. fl. älskvärda, tilltalande protestanter bildade den franska publiken på den andra kongressen. Der funnos dock många, som ej tillhörde denna sociétéé, så t. ex. M:e Kergomard, dotter till den bekanta Elisée Reclus, den första fransyska, som varit invald i skolråd, M:e de Vauréal, en frisinnad för allt framåtskridande lifligt intresserad kvinna, M:e de Vernueil, en yngre, blond dame med ett vackert aristokratiskt utseende. Det är hon som jämte en polska, M:lle de Wolska, grundlagt ett internationellt kvinno-bibliotek, hvilket dock ännu befinner sig i sin linda.

Kongressens sekreterare var M:e *de Morsier*, schweiziska till börd, blond, fet med fina drag och små kloka ögon. Hon hade snart sagdt ensam och under stora svårigheter anordnat kongressen. Det är en kvinna med ett starkt minne, stor vältalighet och ovanlig energi, med andra ord ett högst framstående fruntimmer. Hon egnar sig åt filantropiska företag, särskildt är hon en ifrig vän af federationen. Men hvem är denna vackra dam med det silfverhvita håret och de stora glänsande ögonen? Jag hade iakttagit detta ståtliga utseende, denna imponerande hållning redan från förra kongressen. Jag hade också iakttagit ett litet rödt band, som prydligt stack af emot den svarta sidenklädningen, desto prydligare, som det är ovanligt på en kvinnas toalett. Damen med hederslegionen är m:e *Laurent*, en af Paris mest berömde aktriser. Men det var ej för sin skådespelarkonst, som hon fått hederslegionen, då hon förra vintern lemnade theatern. Hon är tillika den första framstående franska aktris, hvars rykte aldrig haft en fläck, utan som var en ung oskyldig flicka till dess hon blef en hederlig mans hederliga hustru. Men det var ej ens för sin dygd hon blef dekorerad, utan för att hon har grundlagt med klokhet och uppoffring en inrättning kallad "Orphilinat des arts", i hvilken unga föräldralösa flickor utbildas till aktriser, artister m. m., under det att de få åtnjuta ett hems moraliska skydd. M:e Laurent redogjorde i värtaliga ordalag för syftet med denna redan högt ansedda stiftelse.

Det är tid på att jag i all hastighet presenterar några af de utländskor, som deltog i kongresserna. Största uppmärksamheten, och det med rätta, tillkom *M:lle Popelin*, "docteur en droit", belgiska till bördan. Hon är den första kvinna norr om Alperna, som genomträngt den så väl i Belgien som i Frankrike herskande Code Napoléon. Hennes examina voro utmärkta, men icke desto mindre får hon ej upptagas i advokatståndet, endast enskildt rådfrågas. Det var en germanisk, kraftfull typ. Så var också förhållandet med hennes väninna, medicine doktorn *van Diest*. Dotter af en medicine professor i Löwen, hade hon utkämpat många svårigheter för att få studera i Bern och praktiserade nu i Bryssel. Dessa två damer egde en stor fördel framför alla andra utländskor — franskan var deras modersmål. Den fördelen hade inga andra, och det var fler än en, som knappt kände de första elementen af det franska språket. Så t. ex. denna lilla, svartklädda dam med de glada, vänliga ögonen. Det är Mrs Deyo, amerikansk prest. Hon gör egentligen i världsfred, men är också med stundtals på första kongressen, nickar vänligt åt alla, är ytterst tacksam, om någon förklarar för henne något ur den brokiga värld, som omger henne, men lika glad om ingen gör det. Hon tyckes ha en rik värld inom sig, som tillfredsställer henne och stillar hennes nyfikenhet. På andra kongressen var hon försvunnen. Hon hade då rest till sitt land igen för att närvara vid en kongress af kvinnliga prester, som skulle hållas, om jag ej missminner mig, i Boston. Denna upplysning fick jag af Miss Lookwood, hennes goda vän, en gammal bepröfvad advokat, som under ett par tiotal af år haft sitt mottagningsrum öppet för manliga och kvinnliga klienter. Och den der lika intagande som vackra damen med de grånande lockarne och det der leendet, som man aldrig glömmet. Det är *Mrs Nichols* från Indianapolis. Hon är representant för världens största nykterhetsförening och har med blödande hjärta lemnat en talrik familj för att under några månader på världsexpositionen utdela nykterhetsskrifter. Hon har en adjutant lika intagande och lika vacker som hon själf och som dessutom eger ungdomens dragningskraft. Jag frågade, om de ej skulle vilja predika nykterhet äfven i vårt land, der det så väl behöfves. Hvad gör det, om de endast tala sitt tungomål? De hafva en "eloquentia corporis", en värme i talet, som gör, att om man blott förstår några af deras ord, göra dessa ett oförgätligt intryck.

Ville man ha en föreläserska, som oemotståndligt för det manliga könet skulle predika om den politiska rösträttsfrågan, då bör man föreslå *Miss Balgarnie*, sekreterare i det engelska rösträttssällskapet. Hennes lockiga hufvud, skära kinder och strålande ögon vore visst

oemotståndliga argument för det s. k. starka könet, som i detta fall är så bedröfligt svagt. Se på henne, och säg sedan att det endast är gamla, fula flickor på öfverblifna kartan, hvilka få i sitt hufvud så okvinliga tankar, som politisk rösträtt! Nästan lika förvånad, som när ni ser henne, blir ni, då ni får veta hvem den lilla feta frun är med de fina dragen och blida ögonen. Det är visst någon prestfru från engelska landsbygden. Visst inte, min vän, det är *Miss de Broen*, "la grande mère des communards", den engelska, som tillbringar sitt lif i Belleville, Paris sämsta kvarter, och som der inrättat föreläsningssal och klubbbrum. Hur kan hon väl tala till dräggen af Paris befolkning? Ja, hör henne själf, när hon på kongressen redogör för sin verksamhet. Det är i hennes föredrag ett lif, en värme, och framför allt en tro, som tränger djupt in i ett förstockadt hjerta. Och tala med henne enskildt! Ni glömmmer henne aldrig, och ej heller hvad hon sagt eder. För att man är liten kan man utträtta stora ting. Se på *Frau Morgenstjerna*, Tysklands främsta kvinna, kan man väl säga, ty bara att kunna föra kvinnoemancipationens talan i järnkanslärans land är en stor sak. Och så många nyttiga filantropiska saker, som hon utträttat! Detta kunna inte ens hennes fiender, h. e. de husliga och fördomsfulla tyskornas oräkneliga skara, förneka. Med sitt uppstrukna hår, sina glasögon och breda drag ser hon ut som en personifikation af uthållighet och mod. Denna sista egenskap ådagalade hon ej minst genom att uppträda på en kongress i Paris. "Elle est de Berlin", lät det som ett sorl, i en mindre välvillig tonart, då hon första gången höjde sin klangfulla stämma. Lika liten och nästan lika säker var *Mrs Magnusson*. I sin nationaldrägt väckte hon ett visst uppseende, men det undras mig just, om fransmännen viste hvarifrån hon kom. Hon talade om en högre flickskola, som hon inrättat på Island. Då hon kom från denna sagornas ö och var förtrogen med de skandinaviska språken, var hon för mig som en landsmaninna bland alla dessa främlingar. De andra skandinaverna behöfver jag ju ej presentera. Vi äro nu liksom i "pays de connaissance".

Det synes mig dock, att jag varit orättvis mot det manliga könet, och det är desto oklokare, som kvinliga läsare nog mest intressera sig för herrarne. Men dumheten är gjord, och utrymmet är slut. Jag vill endast nämna, att den berömda *Jules Simon* var en liten krokig gubbe med franska drag, små händer i stora manchetter, en svag bruten stämma, som dock hade varit vacker. Han kunde konsten att tala utan att hålla tal, med få ord säga mycket, som ändå i grund och botten var intet. Med ett ord han var en mästare i det spirituella franska kåseriet. (Forts.)

Opportunitets-Betraktelser.

II.

Våga vara dig själf!

"Zwei Seelen wohnen ach! in meiner Brust.
Die eine will sich von den andern trennen."

Goethe.

"Jag ser en annan lag i mina lemmar,
som strider mot den lag, som är i min ande."

Paulus.

Goethe, "den store hedningen", och Paulus, den store apostelen, så olika i öfrigt, intyga dock gemensamt människonaturens dualism och striden mellan dess båda motsatta sidor. Historien om nationernas och de enskildes öden har också till grundtema denna kamp mellan ett högre och ett lägre. Sociologien, en af de yngsta i vetenskapernas systerkrets, beskriver striden från utvecklingslärans synpunkt. Ju mer människorna närma sig sin idéala typ, sitt sanna jag, desto tydligare framträder denna skiljaktighet. Innan Jesus Kristus, Guds son, idéalmänniskan, hade uppträdt, funnos inga så skarpa etiska motsatser som efter denna historiens märkligaste tilldragelse. Sedan han förverkligat urbilden inför sina bröders ögon, är denna fridens tid förbi, då människorna kunde, utan klart medveten skuld och förnedring hängifva sig åt de lägre drifterna. Han uppväckte en strid, som aldrig upphör, och som endast mattas, då den ena eller andra naturen blifvit så kufvad, att hon förmår göra blott svagt motstånd. Då inträder en vapenhvila såsom förebud antingen till andens död eller till det sanna lifvets harmoni, då det lägre jaget, värderadt, men underdånigt, fritt tjänar det högre, då dualismen uppgått i den sanna enheten.

Den naturalistiska skolan hos oss och i utlandet vill ej erkänna tillvaron af denna söndring inom människonaturen och tycker sig ej hafva tid att sysselsätta sig med den icke materiela tillvarons kraf. Naturvetenskapliga upptäckter och uppfinningar, de ovärderliga förbättringarna af mänsklighetens lifs vilkor, hafva tillvunnit sig hennes uteslutande beundran; och den vetenskapligt ledda experimentalta forskningen hennes lika obegränsade förtroende. På grund af denna ytterliga naturalism antages, att samma lagbundenhetens tvång, som vetenskapen uppdagat inom den fysiska naturen, sträcker

sig äfven till människoanden, hvarför man helt och hållet förnekar individens frihet och utmönstrar begreppen dygd och last, pligt och ansvar. Människan betraktas som endast ett naturväsen, bestämdt och beherskad af fysiska anlag och böjelser. Andens herskarmakt och herskarrätt förnekas, dualismen bortresoneras, enheten proklameras, men en enhet, som flyttar människan från sin plats som borgare i andens värld till högsta rangplatsen bland djuren.

Författare, som mer eller mindre hylla denna världså-sigt, begagna ofta slagorden: våga vara dig själf! var trogen mot ditt eget jag! o. s. v. Godt! men till hvilketdera jaget riktas uppmaningen? Är här fråga om att vara sig själf, d. v. s. vara sitt högre jag trogen, då det gäller kamp mot lögn, orättfärdighet, konventionalism med ett ord mot sitt och andras lägre själf? Visst icke. *) Naturalisternas med hänförelse omhuldade jag är idealets motsats. Deras upprop: Var dig själf! innebär ofta: haf mod att lösgöra dig från den gamla pligtläran och från all filosofisk och religiös idealism, som vill fjättra ditt fria naturlif. Men hvad är detta annat än ett tillbakaskridande i civilisation, ett återvändande barbari, en motsats till den hitintills följda utvecklingskursen? Andens lag, som allt mer kommer till herravälde, upphäfves, hvaremot sinnevärldens kraf, förut alltmer undanträngda, framhållas som de enda berättigade. Dualismen är försvunnen, ett slags enhet vunnen; men hvilken enhet?

"Hvar slaf af sitt begär har en tyrann till herre".

En gammal sanning! men ej föråldrad! Sanning och sol äro gamla, dock unga. Utestäng deras strålar och lifvet förgår.

Själfva den animala lifsglädjen är kort om ej adlad af det högre jaget. Skalden har rätt, Österlandets lifsglädje är vigd till förgängelse.

Naturalismens frihetskraf contra etiken yttra sig mest ohöjdt och pockande i fråga om erotiska förhållanden. Öppet har man förklarat naturdriften på detta område vara en oemotståndlig naturkraft, som vilja och förnuft hvarken kunna eller behöfva tygla. Man har tilljublat bifall åt författare, som undanskjuta Eros för Astarte, som i kvinnan blott värdera

*) Inom vissa områden hafva väl ändock författare, som i allmänhet hylla dessa åsigtter, uppträdt emot lögn, skrymteri och framför allt förtryck.

honan och förklara äktenskap och parning synonyma. Kysk kärlek, den enda människan värdiga, synes naturalismen abnorm. Vi flyttas tillbaka ett par tusen år i tiden eller till nutidens vildar.

Ofvannämnda retrgrada strömning har sin förklaring som reaktion dels mot bemödandena på 1870-talet inom skandinaviska litteraturen att höja och rena uppfattningen af äktenskapet dels ock mot de under senare åren ej blott i Skandinavien utan inom hela den civiliserade världen pågående sedlighetssträfvandena, hvilka ålägga mannen samma sexuella återhållsamhet som kvinnan. Kraffvet på förverkligande af detta sedebud var en idé alltför djup och vidtgående för att ej väcka starkt motstånd. Reaktionen pådrifves af de konservativa fördomarnas luftdrag och de själfviska lidelsernas orkan. Styrkan och faran af denna tidsvind fattas först då fullständigt, när man ser renhjärtade och kyska kvinnor ryckas med och i tanklös osjälfständighet göra gemensam sak med sina farligaste vedersakare. Är detta kvinnologik?!

Naturalismens kulturfiendliga makter äro dock ej ännu enväldiga. Vår samtids litteratur företeer författare, som i idéel renhet stå bland de främste af Sveriges skrifställare under alla tider. Kysk skönhet är ett hufvuddrag i Viktor Rydbergs diktning. I inledningen till sin föreläsningskurs öfver det sköna och konsten vårterminen 1889 uttalade han sig kraftigt mot naturalismens djuriska världsåsigt. Med sedlig harm, ehuru egentligen från naturvetenskaplig ståndpunkt har professor Seved Ribbing i sin skrift "*Om den sexuella Hygien*" bekrigat dessa för sederna och släktet lika förderliga läror. I Pontus Wikners posthuma skrifter, detta dyrbara arf från en af vårt lands ädlaste söner, lemnas, särskildt hvad detta ämne beträffar, i bref till en ung man, som begärt hans råd, behjärtansvärda varningar för att låta sig besegras af sitt lägre jag. "Är Ni en själ, som med haltande flygt släpar Eder fram öfver sinlighetens djup; — flyg, flyg om än med blödande vinge. — Och skulle Ni också först döende nå en räddande klippa, så är *det* för en vingad varelse dock hederligare än att drunkna i grumliga vågor". — — —

Ni klagar öfver bristande kraft att motstå en fiende, och Ni inser ej orsaken. — — "Seger öfver synden är frukten af andligt lif. Ni vill skörda denna frukt, men hvar är då trä-

det, som skall bära frukten? — Skall det andliga lifvet bära frukt, måste det först finnas, detta är ett axiom." — —

En af de älskande lärjungar, som besjungit Wikners minne och återbördat hans stoft åt fosterjorden, har tolkat den genklang, hans rena stämma väckt i de ungas bröst:

"Men om en yngling, irrande på stranden
af hjärtglöd tänd ej finner ro och enhet,
Din genius fattar honom huld vid handen
Och hvisskar: renhet!"

Vara sitt högre jag trogen, det är rätta profvet på det sanna modet.

Per Trygg.

Bref från början af 1800-talet af Esaias Tegnér.

Som till redaktionen godhetsfullt blifvit lemnade några hittills otryckta bref från den store skaldens ungdomstid, skynda vi att meddela våra läsare ett aftryck af dem.

De äro ställda till Brukspatron Christopher Myhrman, först under benämningen Högädle Herr Brukspatron, derefter Högäradade Herr Farbror och slutligen då välgöraren också blifvit svärfader: Till min vördade pappa. Ehuru de alltid i stilen bibehålla en ung mans reservation gent emot en äldre, ser man dock här och der käckheten titta fram mellan raderna och en gång griper det manliga berserkalynnet till några kraftiga uttryck. Stundom ser man ock huru svårt den unge mannen haft att rätt sirligt svarfva uttrycken för sin tacksamhet.

Det första dateradt Lund den 3 Oktober 1799 lyder så:
Högädle Herr Brukspatron!

Det är mindre min hand som bör tekna, än mitt hjerta som bör känna och värdera den öfverflödande godhet Herr Brukspatronen behagat wisa mig. Också känner och erkänner jag den i ordens fulla bemärkelse; och lär wäl detta vara det enda för mig möjliga sätt at söka at wedergälla densamma. Men om det ej misskännes af Herr Brukspatronen, skulle det vara nog för min tillfredsställelse och min pligt.

Wi träffades riktigt i Afvelsäter. Myhrmännerna fingo likväl förspränget för Lars och mig och framkommo ungefär en half timma

förr än wi. Jag will ej ingå i någon detail om vår wigtiga resa, dels emedan den förmodeligen skulle bli mindre intressant, dels emedan förmodeligen Gustaf därom lämnar beskrifning. På Trollhättan läste jag i Göteborgs Bladen underrättelsen om Jouberts död och Franska Enthusiasmens återupplifvande. Jag kunde ej undgå att göra den anmärkning at Franska Generalerne, oftare än de Allierade Magternas, stupa på välplatsen, hvaraf tyckes följa at de sednare mindre hasardera sina dyrbara lif och mer skryta af sitt mod; en anmärkning som jag tror besannas af erfarenheten.

Det förefaller mig äfwen bra löjligt at Hans Allra Christligaste Majestät af bägge Sicilierna ännu har sin residens-stad på en Engelsk kajuta, då Neapel så länge warit intaget och då han så kan förlita sig på sitt trogna folks kärlek. — Skulle ännu en gång Fransmännens sak fullkomligen förloras wore det utan twifwel et stort hinder för Förnuftets och Uplysningens vidare framsteg; utan twifvel skulle då på deras ruiner Hierarckien och Despotismen uppresa sin thron, och återsänka werlden i det mörker hvarur hon småningom börjat uppstiga. Men det återstår ännu at hoppas — — och endast at hoppas!

I morgon tänker jag at ta den högwigtiga Studentexamen, och får altså lof at af alla krafter bereda mig dertill. At desto bättre komma ut dermed ärna wi i afton göra en resa till Malmö för at beskåda Comedien. Ekströmer, som kom hit i afton, med sina disciplar, lär äfwen tänka göra följe. Om några dar får jag väl förlusta mig med Repitilis Benzeli hwilken Herr Brukspatron war så god och skänkte mig. Det är wärkeligen en uppbyggelig och roande Lecture.

Högädle Herr Bruks Patronens

Ödmjukaste tjenare

Esaias Tegnér.

I nästa bref dateradt den 16 Maj 1802 tackar han åter för undfängen hjälp, hvarpå han fortsätter:

Wi hade i går vår Kandidat-Examen. Om Herr Bruks Patron hade sett oss blott (ty wi läto just icke höra oss) så skulle Herr Bruks Patron på vår djupsinniga och begrundande min tagit hvar och en af oss för Konung Salomo sjelf, i kapp och värja. Men wi liknade de Egyptiske Lärde; wi döljde mästerligen vår lärdom för den kringstående profana hopen, och iackttogo merändels den wältaligaste tystnad. Sådant är förfarandet pro summis in philosophia honoribus, dem wi snart hoppas att ernå. Männe wi icke ha förtjent dem?

Morgondagen blir här en högtidlig dag. Man skall parentera öfver den döda Markgrefven från Baden. Kanslern skall sjelf bevista akten. Allt hvad vår Akademi har mäst lysande, i lärdom, witterhet

och sidenhimlar, kommer att användas härvid. För min del tror jag nog jag blir hemma. Det skall ej vara hälsosamt att sofva på förmiddagen.

I nästa bref dateradt Lund den 16 Februari 1806 har bekantskapen blifvit intimare, eftersom det nu är fråga om bosättning för den förestående förbindelsen med Bruks Patron Myhrmans dotter Anna. Brevet lyder:

Min vördade Herr Farbror!

För all bevisad faderlig godhet under mitt sista vistande på Råmen får jag aflägga min ödmjukaste och hjertligaste tacksägelse. Jag har nu så ofta haft prof af Farbrors godhet att de numera aldrig förvåna, men endast röra mitt hjerta.

Jag blef af snöyra hindrad flere dar på näset, så att jag ej kom hit förr än den 12 om morgonen. Farbrors bref från Örebro hade då redan varit här länge, utan att jag af vår diffcila Postmästare kunnat pricist fått veta ankomstdagen. Så väl för brevet som innelliggande 1000 Rdr får jag förklara min skyldiga tacksamhet. Då jag så väl härigenom som genom mitt tillämnade etablissement kommer Farbror på så stora depenser är jag öfvertygad att Farbror arrangerar sakerna så, att jag icke kommer att göra mig någon förebråelse att ha missbrukat Farbrors godhet, till skada för dem som dertill äga lika rättighet. Farbror förstår den saken bäst sjelf och är utan tvifvel äfven så rättvis som ädelmodig.

Med anledning af Farbrors gunstiga löfte skall jag med det första uppgifva ungefär den summa jag tror mig behöfva till bosättning. Jag uppgjorde väl på Råmen, med tillhjälp af Anna och hennes mor, en slags kalkyl häröfver, men den är väl föga ackurat och jag måste på stället göra förfrågningar om ungefärliga priset på de förnämsta artiklarna. Ehuru jag skall söka till att arrangera allt med möjligaste Ekonomi, förutser jag dock att det blir kostsamt. Detta smärtar mig så mycket mer som jag nödgas derigenom å nyo falla Farbror till last. Men mitt öde är nu en gång bestämdt, att ha allt af andras godhet, och ingenting af mig sjelf.

Det fagnar mig på det högsta att Farbror deltar i min förtrytelse öfver Bruks Patron M—s ovärdiga uppförande. För egen del kunde jag skratta deråt; men det var förmodligen icke ensamt ämnadt mig. Jag undersöker icke om han handlat af ilska eller blott obetänksamhet: jag vet mig icke ha förtjent den förra; och jag förlåter icke en gång den senare. Det var ett något för starkt familjedrag. Jag hatar all skamlöshet, ehuru autoriserad den tror sig af L—ska blodet.

Då jag i sommar träffar M. skall jag icke glömma att begära vidare upplysning. Himlen har begåfvat mig med ett godt minne.

Till Akad. nyheter hör att gubben Lemchen är nämnd till Domprost, tvert emot allas förmodan. Till saken hör likväl att hans måg Extra Adjunkten Munck af Rosensköld är systerson af Stats Sekret. Rosenblad.

Med varmaste vördnad och tacksamhet är jag evigt herr Farbrors ödmjukaste tjenare

Esaias Tegnér.

I ett på våren samma år skrifvet bref, der han tackar för hjälp att afbetala köpesumman på en gård han köpt i Lund, beklagar han sålunda de svåra tiderna:

Farbrors underrättelser om Fastings marknad voro på det högsta oroande. Det smärtar mig mer än jag kan uttrycka att i så fatala konjunkturen jag, som redan fått så mycket, skall ännu vidare ligga Farbror till last. Jag hade därför till hälften tänkt att, ifall Anna icke hade något deremot, uppskjuta med vårt giftermål till ett annat år. Det vore kanske nog för Pappa och Mamma att på ett år förlora en dotter; och det passar kanske också bäst att äldsta systemen gifter sig först. Vi böra icke sky denna lilla uppoffring för den som gjort så många större för oss. Emellertid har jag skrifvit härom i dag till Anna. Hennes känsla af det rätta, det bästa, tänker jag skall vara säkrare än min.

Huru anspråkslösa fordringarne den tiden voro bevisar brefvets postscriptum:

Jo, visst var 1000 Rdr för mycket till bosättning. Men jag inberäknade så många andra poster deri. För öfrigt är jag en dålig kalkulatör.

Följande bref af den 25 Maj 1806 lyder:

Högtärade Herr Farbror.

Jag får tacka ödmjukast för Farbrors sista bref och det förnyade prof det innehåller af Farbrors godhet och omvårdnad för mig. Hvad giftermålet angår så är jag naturligtvis ganska glad att det sker ju förr dess heldre, ehuru jag icke kan neka att uppskjutandet dermed vore, oeconomice, bättre, om icke för farbror, åtminstone för mig. Jag har äfven hört af Billow att han för sin del likaledes tänker på en dylik prolongation. Emellertid söker jag att arrangera hvad jag kan, i händelse denna sommar skulle vara den sista af min förlofningsstid.

Tusende tack för Bernsdorf och Pitt. *) Det är en manlig och

*) Brukspatron Myhrman var en lärd man och idkade själf vitterhet. Roligt är att se hur fiffigt den unge kandidaten reder sig i klämman mellan välgöraren och poeten.

kraftig sång, som har mer tankar än ord, mer Nordisk styrka än Fransysk grannlåt. Angående versifikationens kunde man väl påminna ett och annat; men det är blott småsaker, liksom paruren på en vacker Herkulisk karl. Man kan icke nog ifrå mot ett system, som hotar att förstöra hela världen, och fästa alla nationer med deras industri och förmögenhet, såsom småbåtar vid det stora Engelska röfvarskeppet.

För 8 dar sedan hade vi ett rart främmande här i Lund — General Dumouriez. Han kom från Ystad och reste till Göteborg, för att gå derifrån till England. Han uppehöll sig här helt kort. Hans utseende var aldeles sådant som det borde vara hos en man af hans karakter. Hela hans väsen hade någonting tranquil och posé, som är rart hos Fransmän. Ögonen voro små, mycket lifliga och illistiga. Växten liten, men undersätsig. Håret grått. För öfrigt var han mycket artig, talte med alla och hade fria och raffinerade manerer. Med ett ord, han såg ut som jag alltid föreställt mig denna tidens Hannibal, denna Politikens Proteus. Man kan ej hindra sig ifrån att känna en viss vedervilja mot en man som använder sina talanger mot fäderneslandet. Men omständigheterna, förbittringen och lidna oförrätter kunna väl till en del ursägta honom.

Lund den 14 Dec. 1806

Min älskade Pappa!

Med sistlidne post emottog Asmund 100 Rdr Banco, hvaraf jag redan enligt instruccionen uppburit de 66 Rdr 32 sk. Banco, och får därför ödmjukast tacka. Asmund är för närvarande sjuk af en här gångbar rötfeber. Han har sedan några dagar varit sän;liggande. Florman är hans Doktor; och all möjlig soim som han genom Anna ooh mig kan erhålla, skall han ej sakna. Sjukdomen är här mycket allmän; och sedan jag kommit till Lund har jag ej hört omtalas ett sådant antal af sjuka. Emellertid är den Gudskelof icke just dödlig, och de mesta gå igenom. Det är samma sjukdom som Anna hade. Pappa bör således ge sig till freds och ej nämna något härom för Mamma. Med Guds hjelp skall all ting gå öfver. Våra begge pigor ha också sjuknat ner, så att vår belägenhet icke just är den angenämaste. Men det blir väl bättre. Af omständigheterna hoppas jag Pappa är god och ursäktar mitt slarfviga bref. Anna ber tusenfaldt om sin helsning.

Med oafbruten vördnad och kärlek har äran vara

Min vördade Pappas —

Namnsteckningen bortrifven

Lund den 18 Juni 1809.

(Detta bref har blifvit af rättor så förstördt, att det blott är ett fragment.)

Min vördade pappa:

Constitutionen har jag ännu ej fått läsa, men har talt med dem som läst henne. Vål innehåller den icke något fullkomligt sådant som en förnuftig man skulle önska sig till Styrelselag, men så lär det ändå vara onekligt att den är långt bättre än den förra. Artien om Tromän synes mig den sämsta, ty det sätter hvarje högre Embetsman i beroende af hofvet, men torde väl kunna hjälpas en annan gång. Att man fick Tryckfriheten garanterad i Grundlagen var en stor förmån. Deri består, om jag ej bedrar mig, hela Englands frihet. Äfven har man den fördelen af Revolution att de högre Embetena bli bättre besatta — vi känna ej här ännu alla utnämningarna — och en hop afjorda uslingar removerade från affäerna. Vi ha ej fått allt hvad vi kunnat och bordt vänta, men det är redan godt att vinna något. Ståndens privilegier falla af sig sjelf med tiden, och för närvarande äro adelns ej afunds värde. Att frågan om ändring i Representationen blef förd — — — var ett stort fel.

Ett stycke borta —

Ifrån krigstheatern i Tyskland ha vi många rykten, men motstridiga och osäkra. Engelska Amiralen Saumarez skickade redan för 14 dar se'n en bulletin till högkvarteret i Helsingborg, med underrättelse att Bonaparte den 21 och 22 Maj vid Aspera ej långt från Ungerska gränsen och norr om Donau skulle förlorat en Batalj och 30,000 man. Men detta har sedermera ej vidare bekräftat sig. Så mycket lär likväl vara sant att Bonaparte gått tillbaka öfver Donau, som han föreger tvungen af Donaus öfversvämning. Han lär ännu ha Wien inne. De sista tyska Avisorna skola äfven innehålla att Österrikarnes Armée i Italien är totaliter slagen och att Fransoserna från den sidan söka att förena sig med Bonaparte. Ett rykte från Helsingborg förmäler äfven att Österrikarne under hertig Carl skola den 23 Maj blifvit i grund slagne.

Jag ber helsa tusenfaldt till Mamma och alla hemmavarande och framhårdar med outplänlig vördnad

Pappas
lydige son
Es. Tegnér.

Bokanmälan.

Fra nutiden af Emil Selmer (Cammermeyer, Kristiania). Det är icke utan en viss tvekan man öppnar en ny norsk bok med en titel som denna, hvilken ju onekligen har en viss klang af bohème-litteraturen. Men det är icke heller utan en viss tillfredsställelse man ser att man misstagit sig i sin förmodan, och att man tvärtom här finner en ifrig, stundom hänsynslös gensaga mot den s. k. naturalismen. — Bokens första afdelning består af temligen osammanhängande aforistiska, paradoxala uttalanden, hvilka särskildt för den egendomliga interpunktionen skull på sina ställen förefalla obegripliga. Flera små lösryckta stämningsbitar äro dock bra, t. ex. om kärleken och lifsglädjen, sid. 24, samt om kompositören sid. 46, briljant som en inspiration, andra åter förefalla obetydliga eller orimliga. — Den senare afdelningen upptages af en byhistoria, vackert och poetiskt berättad. Bättre än de alltför idealiskt skildrade karaktärerna äro naturbilderna från fjällen och säterlifvet. Några äro synnerligen stämningsfulla, såsom Hans bröllopsresa sid. 116, och de gamla föräldrarnes bundna lif i det torftiga hemmet. Nästan rörande omtalas "den dag, Hans kom hjem med koen", och huru: "Moderen var fra nu af mere i fjøset end inde, slig hygge følte hun ved at have noget levende at stelle om, hun, som ellers blev allene, naar Knud var ude paa arbeide."

Författarens afsigter äro de bästa och hap strider med entusiasm mot allt förtryck i både gamla och nya tider och för den ideella socialismens talan utan att rädas för starka uttryck: "Sandheten" 'säger han' viser paa en aaben port sigande, der bor mine fiender, se, de har skrevet mit navn over døren og lukket mig ude" — eller sid. 71: "Forfaerderligt, naar jag taenker mig, at alle samfundsklasser er lige raadne, ikke i en er mennesket tilfreds med sin stilling, [men er det først kommet ind i en af dem, ind i en af disse civilisationens tandhjul, er det ogsaa förbi med dets selvstaendighed, det bliver selv en af taenderne, som griber i og driver det forhadte verk." — Begåfning och ursprunglighet saknas ej men det kräfvades mycken sofring, mycket arbete innan Förf. kan vara färdig att häfda sin plats i den litterära striden fra nutiden.

Fahlerantz & C:s Universalbibliotek är den gemensamma titeln på en samling små, fria häften, hvilka utgifvas till det billiga priset af 25 öre. På omslagets anmälan säges det att allmänheten här bjudes på "ett valdt bibliotek af världslitteraturens yppersta skatter", och namnen Goethe, Byron, Cervantes, Holberg, George Sand m. fl. jäfva icke detta uttryck. Alla hittills i samlingen utkomna verk

äro ock väl kända ofta mycket kära gamla bekanta, hvilkas räkning med kritiken för längesedan är uppgjord. Öfversättningarna äro i allmänhet goda, äfvensom bifogade noter och upplysningar. Till Holbergs komedier, hvilka utgifvas på originalspråket, hafva C. R. och Helen Nyblom lemnat ordförklaringar och estetiska underrättelser af stort värde. Dock kan icke utan skäl ifrågasättas om någon viss princip följts vid urvalet, och man söker efter den ledande tanken dervid. Samlingen är väl närmast afsedd "für gebildete Leute eller Stände", men man får der ibland för mycket, ibland för litet. Den som af George Sand lär känna endast "Djävulskärret", eller af Heine endast "Harzresan", får knappt något rätt begrepp om dessa bådas författarskap. Wessels "Kärllek utan strumpor" och Ödmanns "Hågkomster" torde väl numera hafva ett öfvervägande kulturhistoriskt intresse. Chamissos "Peter Schlemil" är kanske bland de i våra dagar minst kända, men den fantasirika, underliga historien läses med nöje och uttrycket "att sälja sin skugga som Peter Schlemil" är ett bevingadt ord, som ännu stundom påträffas. — Det är att hoppas att det goda företaget fortsättes och från den läsande allmänheten mötes af den uppmuntran som det förtjänar.

Kvinnan som trädgårdsmästare.

(Med anledning af en uppsats i Neue Bahnen: "Gartenschule für Frauen").

"Om trädgårdsskötsel egnar sig som kvinligt yrke?" har varit en fråga som i våra grannländer, särskildt i Tyskland, länge stått på dagordningen. Nära nog enstämmigt hafva vetenskapsmän och yrkesidkare förenat sig i erkännandet att "kvinnan vore som skapad för detta yrke!" Men fördomen mot hennes själfständiga förvärf på det ena eller andra området, och konkurrensens mäktiga inflytande, hafva hvar på sitt håll lagt hinder i vägen för all oberoende verksamhet af kvinnor på detta arbetsfält.

Utän att, som våra tyska vänner vilja uppställa en specifikt manlig eller kvinlig sida äfven inom trädgårdsmästareyrket, må dock som ett glädjande och till efterföljd manande tidens tecken anföras, att en kvinlig Mecenas i Charlottenburg öppnat sina trädgårdar och drifhus för kvinliga studerande.

Det kan ju icke förnekas att smaken och modet i förening fordra hemmets prydnade med lefvande växter. Oftast fylles väl detta behof af några få arter synnerligt härdiga bladväxter, emedan det anses att

blommor i egentlig mening vintertiden i vårt klimat blifva dyra att själf uppdraga. Men mycket penningar och ändå mera förspild möda och omsorg kunde sparas om kvinnorna hade mera kunskap, mera verklig insigt i fråga om plantornas vård. Man skulle icke så ofta nödgas beklaga dessa halft ihjälpinade växter, icke så ofta göra nya beställningar i blomsterhandeln, och framför allt skulle man lära sig att ha intresse för och glädje af sina skyddslingar.

Men härförutom tillkommer för många, särskildt i närheten af större städer bosatta kvinnor, ett rent ekonomiskt intresse. Buketter, kransar, växtgrupper till prydnad af festlokaler m. m. behöfves i våra dagar nära nog allestädes, och här kunde kvinnans skönhetssinne och praktiska begåfning finna ett rikt fält för sysselsättning och förvärf. Dock gäller såsom i de flesta andra förhållanden att intet varaktigt dugande resultat vinnes utan arbete; Äfven här kräfves för kvinnan likasom för mannen, förberedande studier och praktisk undervisning.

En i den tyska tidskriften meddelad plan innefattar i korthet följande:

• För kunskap i frökultur, odling af prydnadsväxter för hemmet m. m. jämte teoretisk undervisning fordras en kurs på ett år; — fullständig trädgårdsmästarskola jämte vetenskapliga studier genomgås på tre år. Tillfälliga lärjungar emottagas mot ett bestämdt månadligt arvode och kunna fritt välja sitt arbete.

Caroline Biggs och Elisabeth Nyström.

I England har kvinnosaken i förra månaden gjort en stor förlust i det att utgifvarinnan af den förträffliga kvinno tidskriften "English Womans Review" Miss Caroline Ashurst Biggs afled den 4 September knappt femtio år gammal efter att i 20 år hafva redigerat denna tidskrift.

Hennes af den döda själf utsedda efterträderska såsom redaktris för tidskriften, miss Helen Blackburn säger i minnesrunan öfver henne: — — — "alltid färdig då någon hjälp behöfdes för att befordra kvinnans sanna intresse visade hon för denna sak den mest innerliga sympati, men "the Suffrage" rösträtten var från början till slut hennes hufvudintresse, det mål kring hvilket alla hennes ansträngningar vände sig. Så ser man hennes namn i den första petitionen 1866 och sedan dess sänkades hon aldrig så snart det gälde kvinnans utveck-

ling och rättigheter. Hon arbetade äfven ifrigt för kvinnors inväljande i skoloråd och fattigvård.”

Dotterdotter till en berömd advokat, såg hon i hans hus flere framstående politici, och hos hennes fader voro män sådana som Emerson och Longfellow intima vänner. Genom moderns sjukdom kom familjen att vistas i Italien under långa tider. Dessa omständigheter utvecklade den unga flickans intelligens, vidgade hennes synkrets och bidrogo att befria henne från småaktigt partisinne, så att en af hennes minnestecknare och medarbetare kan säga: ”hon var liberal, jag är konservativ, men som vi båda kände att den orättvisa som begås mot kvinnan, är större än någon hvaröfver andra klasser i de förenade konungarikena hafva att beklaga sig, läto vi alla parti strider fara och förde tidskriften i detta afseende på neutral mark.”

Caroline Biggs förnämsta egenskaper voro ihärdighet och godt lynne. Hon hade bildning, talade väl, skref väl och hade framför allt organisations förmåga. Hon reste mycket särdeles i Skandinavien, och man kan säga att hon i stort såg öfver kvinnosakens framsteg i hela världen och stod i förbindelse med de flesta af dess målsmän i främmande land.

Men med denna ifriga nitälskan för den sak, hvaråt hon egnade sitt lif, i spetsen för hvilken hon stod, alltid modig då det gälde att säga sin tanke, klok då det gälde att utföra den, egde hon den skönaste egenskap som kan sätta kronan på en dödsruna; ingen hörde någonsin ett ovänligt eller sårande ord från hennes läppar säger en af hennes minnestecknare; hon egde den kärlek som är långmodig och tänker intet ondt.

Men äfven från oss har döden hemkallat en ädel kvinna, som väl är värd några ords omnämmande i Dagny. Jag menar fru Elisabeth Nyström, som afled i Paris den 15 September detta år.

Dotter till den store predikanten C. O. Rosenius hade hon från späda år insupit kristendomens sanningar. Hon hade dessutom en omfattande bildning, hon var en af de första kvinnor som i Sverige tog studentexamen, hon hade artistiska anlag åt flere håll och tog undervisning så väl vid musikaliska akademien som vid målareakademien. Hon var

frisinnad nog för att kunna uppskatta ädla karaktärer och rena motiv äfven hos olika tänkande, och hon bröt icke stafven öfver missgrepp och öfverilningar då de orsakades af hängifvenhet åt en idé, — ty hon var själf brinnande af nit för sina egna idéer. —

Hennes förnämsta lifsgärning var den förening hon stiftade: *Föreningen för sömmerskor*. Med outtröttlig ifver verkade hon för dessa ofta i förtid utarbetade kvinnor, hvilka från ungdomen, sommar och vinter från tidigt till sent sitta böjda öfver de bemedlades klädesplagg, utan rast eller ro hvarken för sinne eller händer, dessa som få egna hela sitt intresse åt garneringar och veck, rynkor och draperier, med ett ord åt modet för dagen. Med tillhjälp af andra för saken intresserade damer och af sömmerskorna själfva bildades en kassa, som var afsedd att skaffa dem fri läkare vård och medicin, att understödja konvalescenter, gifva lån vid svåra ekonomiska tillfällen o. s. v. Men icke nog härmed. Fru Nyström skaffade med stor praktisk insigt billiga sommarhem för de mest öfveransträngda, och hon samlade dem under flera år en gång i veckan i sitt eget hem. Med bistånd af fröken Ellen Key, hölls här två gånger i månaden små föredrag, berättades historiska tilldragelser, drogs upp bilder af ädla mäns och kvinnors lif. De andra två veckorna i månaden egnades åt musik eller föredrag öfver olika ämnen, — än af en läkare öfver helsoläran, än af en prest i andliga ting. Med tillhjälp af Fröken Elise Warburg, Fru Rubenson m. fl. ordnade hon för ett par år sedan en bazar för sömmerskornas sommarhem, och i detta hem, beläget på Wermdön, har denna sommar ungefär ett trettiotal sjukliga nålens arbeterskor tio och tio i sender njutit hvila och återhämtat krafter. Mätte det finnas någon nitisk och kärleksfull kvinna, som är villig att upptaga det verk som med fru Nyström förlorat sitt förnämsta stöd.

Född 1848 var Elisabeth Rosenius gift med telegrafassistenten M. F. Nyström.

Fredrika-Bremer-Förbundets meddelanden:

Stipendiefonden.

Förbundets yrkes- och studiestipendiefond, som förut haft förmånen erhålla bidrag från H. M. Drottningen och H. K. H. Kronprinsessan, har nu åter blifvit ihågkommen af en af de kvinnliga medlemmarne af konungafamiljen i det H. K. H. Hertiginnan af Dalarne till densamma öfverlemnadt 100 Kronor.

Förutom de i form af årsbidrag å små listor antecknade summorna å 1—5 Kronor, har äfven från åtskilliga för fonden intresserade personer större gåfvor influtit till ett sammanlagdt belopp af 1,500 Kronor, lemnade i poster å 300, 100, 50, 30, 25, 10 kronor. Enär en del af dessa summor utlofvats som årsbidrag under 5 år, äro de för stipendie-komitén ett glädjande bevis på allmänhetens stigande intresse för saken — ett intresse som är outhärligt, om det föresatta målet, en stipendiefond å 150,000 kr., i en ej allt för långt aflägsen framtid må kunna uppnås.

Bidrag till fonden emottagas af sekreteraren i stipendiekomitén adress: Malmstorgsgatan 5, *Stockholm*.

Fredrika-Bremer-Förbundet och svenska tjänsteflickors utvandring till Danmark.

Dagnys sista häfte förlidet år meddelade utdrag ur en från Dansk Kvindesamfund till Fredrika-Bremer-Förbundet ingångenskrivelse, deri framhölls den ständigt växande utflyttningen till Danmark af svenska tjänsteflickor och de sorgliga öden, som dessa der ofta gå till mötes.

Sedan Fredrika-Bremer-Förbundet beslutat att upptaga denna fråga, nedsattes en komité af 5 personer med uppdrag att noggrant utreda saken och derefter vidtaga de mått och steg, hvilka kunde för ändamålet anses erforderliga.

Vi vilja nu härom meddela några närmare uppgifter.

Från vårt fäderneslands södra provinser utvandra årligen, enligt officiella uppgifter, till Danmark omkring 1,250 och till Tyskland omkring 250 ogifta kvinnor, nästan uteslutande tjänsteflickor, i åldern 17—30 år, oberäknadt dem hvilka utan utflyttningsbetyg begifva sig till ifrågavarande länder för att under sommarmånaderna der söka arbete.

De sålunda utvandrade unga kvinnornas öde är ofta mycket sorgligt, något som samstämmigt intygas af alla dem, hvilka om saken äga kännedom.

Riksdagsmän och enskilda personer från de provinser, hvarifrån utvandringen mest pågår, se densamma med stort bekymmer, i synnerhet som arbete icke fattas i hemorten, utan tvärtom detta försummas genom bristen på tjänsteflickor. Härtill kommer, att utvandring af ensamma, oerfarna unga kvinnor ovilkorligen för dem medför stora faror. Ensamma i främmande land, sakna de det skydd mot frestelser, som ligger i beröringen med anhöriga, vänner och bekanta. De många nya förhållandena verka ock upplösande på traditionella vanor och ärfda åsigter samt undergräfvat sålunda många stöd för den unga kvinnans bevarande.

Länsstyrelserna uttala i sina femårsberättelser samma åsigter och bestyrka dem genom bevis, hemtade från deras verkningskrets. Sålunda heter det, att af de 1,272 kvinnor, hvilka under femårsperioden 1876—1880 från Kronobergs län utvandrat till Danmark och Tyskland, hafva under samma och följande år 455 återkommit och att af dessa ej mindre än 56 genast efter hemkomsten fallit fattigvården till last samt 142 varit antingen åtföljda af oäkta barn, dömda för groft brott, berömda för osedlig lefnad eller i liknande sorgliga omständigheter, samt att det tyvärr är att förmoda, att af dem, som ej återvänt till hemorten, många råkat i stort elände. Och under den följande femårsperioden hafva förhållandena varit i det hela desamma. Från Blekinge län uppgifves, att endast under åren 1881—1883, då från länet till Danmark och Tyskland utvandrade tillsammans 518 ogifta kvinnor, 124 kvinnor, deraf hälften åtföljda af oäkta barn, från samma länder hemskickats för att af kommunerna omhändertagas o. s. v.

Äfven från de länder, dit utvandringen pågår, vinner, hvad nu anförts, bekräftelse. Från Dansk Kvindesamfund i Köpenhamn hafva sålunda ingått meddelanden om, huru samvetslösa, såväl danska som svenska kommissionärer utan minsta lagliga kontroll utöfva sin verksamhet. Under falska förespeglningar locka de nämligen, eller låta locka lättrogna svenska flickor från deras hem för att vid deras ankomst till Köpenhamn antingen skicka dem i tjänst såsom mjölkpigor ut på de stora landtgodsen, der de inhysas i tätt befolkade kaserner utan ringaste tillsyn eller ock redan i Köpenhamn hänvisa dem till illa berömda logis-hus, der de beröfvas sina medförda penningar och ofta utan att själfva förstå huru det gått till — bindas i lastens tjänst

Komiterades första åtgärd, sedan den åsyftade utredningen blifvit verkställd har varit, att i skrivelser till de sydsvenska församlingarnas presterskap, med framhållande af utvandringens sorgliga följder, anhålla, att der deras förmaningar och varningar visat sig fruktlösa, till utvandrerskorna utdela exemplar af medsända anvisningskort*) till det af Dansk Kvindesamfund i Köpenhamn grundlagda, af myndigheterna godkända kommissionskontoret för kvinnor under förhoppning att de på så sätt måtte undgå de förderbringande kommissionärerna.

För att ännu kraftigare uppträda mot utvandringen och för att söka inverka på de unga kvinnorna, innan de fattat sitt för dem så ofta olycksbringande beslut att lemna fädernejorden, hafva komiterade för afsigt att genom utsändandet af smärre skrifter, belysande utvandringens följder, låta andra flickors sorgliga erfarenheter tala såsom varnande exempel, hvarvid, för att dessa skrifter måtte verka rätt kraftigt och med öfvertygelsens hela styrka, i dem inrymda skildringar borde vara hemtade ur det verkliga lifvet i flickornas egen hembygd.

För att samla det härför erforderliga materialet, hvilket enligt komiterades åsigt, ofördröjligen bör ega rum samt för att väcka intresse för saken kommer en af komiténs ledamöter att under hösten besöka det sydliga Sverige för att å ort och ställe inhemta erforderliga upplysningar.

Såsom bidrag till omkostnaderna för skrifternas utgifvande och öfriga härmed förenade nödvändiga utgifter har komitén haft glädjen såsom gåfva mottaga af fru H. Kempe kr. 50 samt af fru E. v. Eckermann kr. 100.

Patriotiska Sällskapet har för samma ändamål tilldelat Förbundet ett anslag af 300 kr.

Sjuksköterskor.

Förbundet har i dessa dagar vidtagit en åtgärd, ämnad att afhjälpa en länge känd olägenhet. Vid sjukdomsfall, i synnerhet sådana, som fordra snar hjälp, har det ofta varit förenadt med stora svårigheter att erhålla lämplig sjuksköterska. Läkare kunna väl uppgifva sköterskors adresser, men kunna vanligen ej med säkerhet veta, om de för tillfället äro lediga eller ej.

Förbundet har därför satt sig i förbindelse med en del sjuksköterskor, hvilka å förbundets byrå uppgifvit namn och adress samt

*) 346 skrivelser och c:a 3,000 anvisningskort utsändes.

förbundet sig att alltid lemna uppgift om, huruvida de äro i tjänstgöring eller ej. De personer, som vända sig till byrån för sköterskors erhållande, blifva sålunda besparade mödan att kanhända förgäfves söka den ena sköterskan efter den andra. Särskildt bör det för hrr läkare vara en förmån att genom byrån alltid kunna få veta, hvilka sköterskor, som äro disponibla.

Såväl sjuksköterskor som allmänheten ha under den korta tid denna verksamhet utöfvats flitigt begagnat sig af denna af Förbundet vidtagna åtgärd.

Å **Förbundets byrå** äro under **september månad** anmälda:

Arbetsgifvare: för erhållande af lärarinnor 16, lektioner 12, sällskap och biträden i hem 9, kontors- och skrifbiträden 3, öfversättning 1, föreståndarinna för barnhem 1, tolk 1, föreläserska 1, gymnast 1. *S:a 45.*

Arbetsökande: lärarinnor 11, lektionsgifvare 17, värdinnor och biträden i hem 7, kontorister 6. *S:a 41.*

Vi påpeka det högst ovanliga förhållandet att arbetsgifvarnes antal under september månad öfverstigit de arbetsökandes.

Hvarjehanda i Kvinnofrågan.

Sverige. *För lärarinnor* har Styrelsen för Stockholms Läsesalong beredt tillfälle att erhålla årsabonnement för tillträde till Läsesalongen för 3 kr., såvida 20 lärarinnor anmäla sig som abonnenter. Det ordinarie priset är 12 kr. Läsesalongen Beridarebangatan 25 bjuder på omkring 100 in- och utländska tidningar samt på ett stort bibliotek med arbeten på 6 af de moderna språken.

Cigarrbodarnes söndagshandel. För någon tid sedan voro åtskilliga af Jönköpings cigarrhandlare instämda, för det de hållit sina bodar öppna under söndagen, dock ej under gudstjänsttid. De frikändes af rådhusrätten, men dömdes af hofrätten till böter.

I Stockholm äro som bekant cigarrbodarne öppna på söndagarne, utan att någon därför åtalats.

Göteborgs första kvinnliga fältskär är fru Anna Boréll, hvilken, efter att i Stockholm hafva tagit vederbörlig examen, nu derstädes öppnat verksamhet.

Kvinlig klockare. K. m:t har bifallit en af Eva M. Karlholm (dotter till förre klockaren i Lofta) gjord ansökan att utan hinder

deraf att hon är kvinna få anmäla sig som sökande till förenade klockare-, organist- och kyrkosångarebefattningen i Lofta församling i Kalmar län.

Norge. *Kvinnor i skolrådet.* I skolrådet i Bremanger härad, Søndfjord, ha två kvinnor invalts i skolrådet. Det är första gången man på norska landsbygden begagnat sig af den i lag medgifna rättigheten att i skolråd invälja kvinnor. Af städer ha Bergen och Dröbak förut valt kvinnor i sina skolråd.

Danmark. *Fröken Anna Hude,* kand. mag., som förlidet år fick Köpenhamns universitets guldmedalj, har nu anställts som assistent i riksarkivets första afdelning.

Finland. *Kvinnor i fattigvårds- och skolstyrelser.* I enl. med en Ständerpetition, afgifven af 1888 års landtdag, stadgar en förordning af d. 6 Aug. 1889: "Valbar till ledamot af i fattigvårdsstyrelse i stad, äfvensom på landet der denna styrelse icke utgöres af kommunalnämnden, är äfven röstberättigad kvinlig medlem af kommunen." Kvinna är redan förut valbar i skolrådet i Finland.

Ryssland. *I St. Petersburg* har nyligen hållits en läkarekongress, i hvilken 162 kvinliga läkare togo del; af dessa praktisera 105 i hufvudstaden och 57 i provinserna.

England. *Sömmerskorna i London.* Under biskopens af Bedford ordförandeskap hölls nyligen i London ett möte, hvarvid man beslöt att sömmerskorna — så väl de som arbeta på verkstäder som de hvilka arbeta hemma — skola sluta sig till sammans för att få bättre betaldt för sitt arbete. Biskopen upplyste att en sömmerska i London kan förtjäna mellan 7 och 14 öre i timmen, och det kallade han en verklig svältlön. Lady Sandhurst, som deltog i mötet, tillförsäkrade deltagarne full sympati från kvinnorna i Londons rikare stadsdelar. Man ämnar föranstalta en penninginsamling för att bestrida omkostnaderna för en organisation af sömmerskorna, men man fäste uttryckligen uppmärksamheten på att ej ett öre af de insamlade penningarne får användas för strejkändamål.

Irland. *Kvinliga studerande i Irland.* Myndigheterna vid universitetet i Belfast hafva beslutat, att kvinnor hädanefter kunna erhålla tillträde till kurserna i medicin och få aflägga prof på doktorsvärdigheten.

Frankrike. *Ett nytt literärt företag,* en internationel månatligen utkommande tidskrift, afsedd för och redigerad af kvinnor, är det första praktiska resultatet af kvinnokongressen i Paris. Till hufvudredaktris utsågs vid en sammankomst i Paris i juli detta år fru Maria Cheliga Löwy. Tidskriften hvars namn blir *Bulletin de l'Union universelle des femmes*, har till mål att, oafsedt nationalitet och religion, åstadkomma en allmän sammanslutning inom kvinnovärlden genom att på skilda områden, ekonomi, pedagogik, konst, industri etc. beröra allt som i någon mån kan intressera kvinnan, redogöra för hennes framsteg, hennes företag, hvad hon uträttat o. s. v. Tidskrif-

ten kommer att strängt undvika hvarje politisk och religiös diskussion. Profnumret utkommer 1 Dec. och innehåller bland annat en biografi öfver Fanny Lewald, skriven af fru Lina Morgenstern.

Amerika. Kvinnoakademier. I Förenta staterna finnas för närvarande 159 akademier uteslutande bestämda för kvinnor. Antalet unga kvinnor, som besöka dessa högre läroanstalter, uppgår till 20,800.

Kvinliga inspektörer äro såväl i New York som i Chicago anställda vid hälsovårdspolisen för att inspektera fabriker och fattigbostäder.

Ellen Rinkle, prest i Cleveland — Ohio — har utverkat sig tillstånd att förrätta lagligt gällande vigsel.

meddelar på fördelaktigaste vilkor

Lif- och Lifränteförsäkring.

Hufvudkontor:

Drottninggatan N:o 28.

I Bokbinderiet,

26 Malmskilnadsgatan 26,

emottagas böcker till inbindning i såväl enkla som finare band
samt utföres noggrant allt som till yrket kan hänföras.

Bettina Lewysohn.

Å Fredrika-Bremer-Förbundets by-
rå mottagas anmälningar till inträde
i Förbundets sjukkasse.

Äfven personer, som icke äro med-
lemmar af Förbundet, kunna blifva
delegare i densamma.

Paul och Virginie, af *Bernardin de Saint-Pierre*. Inb. 1: 25.

Bernardin de St Pierres mästerverk, *Paul och Virginie*, har följt mig till den zon, hvarifrån det leder sitt ursprung. Är igenom har det blifvit läst af mig och min vän och följeslage **Bonpland**; der, under den sydliga himlens stilla glans, eller när under regntiden på Orinocos strand blixten brakande upplyste skogen, blefvo vi båda genomträngda af den beundransvärda sanning, med hvilken i denna lilla skrift den mäktiga tropiska naturen är framställd i hela sin egenhet. **Al. von Humboldt** i *Kosmos*.

Sveriges Ungdom, Tidskrift för skola och hem

		II årg. (nedsatt från 4: 50)	Inb. 1: 75.
D:o	d:o	III " (" " 2: 50)	häft. 1: 25.
D:o	d:o	IV " (" " 3: 50)	" 1: 25.
D:o	d:o	V " (" " 3: 50)	" 1: 25.

Obs.! För inbindning af Sveriges ungdom kan genom hvarje Bokhandel rekvireras klotpermar till det billiga priset af 50 öre till hvarje årgång. *Coopers* Berättelser om **Skinstrumpa och hans äfventyr bland Indianerna**. Inb. 2: 75.

Ur barnens lif, af *Fru E. de Pressensé*. Inb. 1: 50.

Rosa, af *Fru E. de Pressensé*. Inb. 2 kr.

Resan kring jorden på 80 dagar, af *Jules Verne*. Illustrerad. Häft. 2 kr., inb. 3 kr.

Resa i Central-Asien, af *H. Vambéry*, med en karta och fem planscher. Häft. 3 kr. 75 öre.

Kajsa Rulta och hennes katt. 60 öre.

Mormor Spitsnos och hennes hund. 60 öre.